

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2005. gada 12. jūlijā *

Apvienotās lietas C-154/04 un C-155/04

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2004. gada 17. martā un kas Tiesā reģistrēti 2004. gada 26. martā, tiesvedībās

The Queen, pēc lūguma, ko izteica

Alliance for Natural Health
(C-154/04),

Nutri-Link Ltd

pret

Secretary of State for Health

* Tiesvedības valoda — angļu.

un

The Queen, pēc lūguma, ko izteica

National Association of Health Stores (C-155/04),

Health Food Manufacturers Ltd

pret

Secretary of State for Health,

National Assembly for Wales.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermans [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*] un K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] (referents), tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*], A. La Pergola [*A. La Pergola*], Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], R. Šintgens [*R. Schintgen*], J. Klučka [*J. Klučka*], U. Lehmušs [*U. Löhmušs*], E. Levits un A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*],

ģenerālvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 25. janvārī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Alliance for Natural Health* un *Nutri-Link Ltd* vārdā — K. P. E. Leisoks [*K. P. E. Lasok*], QC, A. Hovarda [*A. Howard*] un M. Pačets-Džoiss [*M. Patchett-Joyce*], *barristers*,

- *National Association of Health Stores* un *Health Food Manufacturers Ltd* vārdā — R. Tompsons [*R. Thompson*], QC, un S. Grodzinskis [*S. Grodzinski*], *barrister*,

- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — M. Bezels [*M. Bethell*], pārstāvis, kam palīdz K. Lūiss [*C. Lewis*], *barrister*,

- Grieķijas valdības vārdā — N. Dafniu [*N. Dafniou*] un G. Karipsiadis [*G. Karipsiadis*], pārstāvji,

- Portugāles valdības vārdā — L. Fernandišs [*L. Fernandes*], pārstāvis,

- Eiropas Parlamenta vārdā — M. Mūrs [*M. Moore*] un U. Rēslains [*U. Rösslein*], pārstāvji,

- Eiropas Savienības Padomes vārdā — E. Karlsonē [*E. Karlsson*] un E. Finegana [*E. Finnegan*], pārstāves,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — Ž. P. Kepēns [*J.-P. Keppenne*] un M. Šoters [*M. Shotter*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 5. aprīlī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, vai ir spēkā 3. pants, 4. panta 1. punkts un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkts Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 10. jūnija Direktīvā 2002/46/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem (OV L 183, 51. lpp.).
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti pēc tam, kad attiecīgi 2003. gada 10. oktobrī *National Association of Health Stores* un *Health Food Manufacturers Ltd* (C-155/04) un 2003. gada 13. oktobrī *Alliance for Natural Health* un *Nutri-Link Ltd* (C-154/04) iesniedza pieteikumu, lūdzot atļauju celt likumīguma pārbaudes prasību (“*judicial review*”) attiecībā uz *Food Supplements (England) Regulations 2003* [2003. gada (Anglijas) noteikumiem “Par uztura bagātinātājiem”] un *Food Supplements (Wales) Regulations 2003* [2003. gada (Velsas) noteikumiem “Par uztura bagātinātājiem”] (turpmāk tekstā — “*Food Supplements Regulations*”). Ar abiem šiem noteikumiem britu tiesībās transponē Direktīvu 2002/46.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Direktīva 2002/46, kas pieņemta uz EKL 95. panta pamata, "attiecas uz uztura bagātinātājiem, kurus realizē un noformē kā pārtikas produktus", kā izriet no šīs direktīvas 1. panta 1. punkta.
- 4 Atbilstoši Direktīvas preambulas pirmajam apsvērumam, "Kopienā realizē aizvien lielāku daudzumu produktu, kas ir pārtika ar koncentrētām uzturvielām un ko piedāvā, lai papildinātu uzturvielas, kuras uzņem ar parasto uzturu".
- 5 Šīs pašas direktīvas preambulas otrajā apsvērumā noteikts:

"Šo produktu jomu dalībvalstīs regulē atšķirīgi valstu noteikumi, kas var kavēt to brīvu apriti, radīt nevienādus konkurences apstākļus un tādējādi tieši ietekmēt iekšējā tirgus darbību. Tādēļ ir jāpieņem Kopienas noteikumi attiecībā uz šiem produktiem, ko realizē kā pārtikas produktus."

- 6 Direktīvas 2002/46 piektais apsvēruma paredz: "[l]ai nodrošinātu augsta līmeņa patērētāju aizsardzību un atvieglotu izvēli, tirgū laistajiem produktiem ir jābūt drošiem un uz tiem jābūt piemērotām un atbilstīgām etiķetēm".

- 7 No šīs direktīvas sestā, septītā un astotā apsvēruma izriet, ka situācijā, kad uztura bagātinātāji var ietvert ļoti dažādas uzturvielas un citas sastāvdaļas, tostarp arī vitamīnus, minerālvielas, aminoskābes, neaizstājamas taukskābes, šķiedras, dažādus augus un augu ekstraktus, Kopienų likumdevējs par prioritāti ir atzinis noteikumu pieņemšanu attiecībā uz vitamīniem un minerālvielām, ko izmanto kā uztura bagātinātāju sastāvdaļas. Turklāt ir norādīts, ka vēlāk — tiklīdz būs pieejama atbilstīga [pietiekama] un pienācīga zinātniskā informācija — tiks pieņemti īpaši noteikumi attiecībā uz uzturvielām, kas nav vitamīni un minerālvielas, vai citām vielām ar uzturvērtību vai fizioloģisku ietekmi, kuras lieto kā uztura bagātinātāju sastāvdaļas, un ka attiecībā uz šīm uzturvielām un pārējām vielām, kamēr nav pieņemti šie Kopienų noteikumi, var [turpināt] piemērot valstu noteikumus, ievērojot EK līguma noteikumus.
- 8 Direktīvas 2002/46 devītā, desmitā, vienpadsmitā un divpadsmitā apsvēruma redakcija ir šāda:

“(9) Uztura bagātinātājos būtu jāatļauj iekļaut tikai tos vitamīnus un minerālvielas, kas parasti atrodas uzturā un tiek ar to uzņemtas, lai gan tas nenozīmē, ka tās tur obligāti jāiekļauj. Būtu jāizvairās no iespējamiem strīdiem par šīm uzturvielām. Tādēļ ir lietderīgi izstrādāt šo vitamīnu un minerālvielu atļauto sarakstu.

(10) Ražojot uztura bagātinātājus, ko šobrīd pārdod dalībvalstīs, lieto daudzus vitamīnu preparātus un minerālvielas, ko Pārtikas zinātniskā komiteja nav novērtējusi un kas tādējādi nav ietvertas atļautajā sarakstā. Tās būtu jāiesniedz Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādei steidzamai novērtēšanai, tiklīdz kā interesenti iesniedz vajadzīgos dokumentus.

(11) Ķīmiskajām vielām, ko uztura bagātinātāju ražošanā izmanto kā vitamīnu un minerālvielu avotu, būtu jābūt ne tikai drošām, bet arī tādām, ko organisms var izmantot. Tādēļ ir jāizstrādā arī šo vielu atļautais saraksts. Uztura bagātinātāju ražošanā var izmantot arī tās vielas, ko ir apstiprinājusi Pārtikas zinātniskā komiteja, ņemot vērā minētos kritērijus, un ko lieto pārtikas ražošanai, kas paredzēta zīdaiņiem un jaunākā vecuma bērniem, kā arī citas pārtikas ražošanai, kas paredzēta īpašām uztura vajadzībām.

(12) Lai ņemtu vērā zinātnisko un tehnoloģisko attīstību, ir svarīgi sarakstus nekavējoties pārskatīt, kad tas ir nepieciešams. Šāda pārskatīšana būtu tehniskas dabas izpildes pasākumi, un to pieņemšanu būtu jāuztic Komisijai, lai kārtību atvieglotu un vienkāršotu.”

9 Direktīvas 2002/46 nozīmē saskaņā ar tās 2. panta a) apakšpunktu ar jēdzienu “uztura bagātinātāji” ir jāsaprot “pārtikas produkti parastā uztura papildināšanai un kas ir koncentrētas uzturvielas vai citas vielas ar uzturvērtību vai fizioloģisku ietekmi, atsevišķi vai kombinācijās, un ko pārdod devās, tas ir, kapsulu, pastilu, tablešu, dražeju veidā un citos līdzīgos veidos, pulvera maisiņos, ampulās, pilināmās pudelītēs un citā līdzīgā šķidrums un pulvera veidā, kas paredzēts uzņemšanai mazos un nomērītos daudzumos”.

10 Ar jēdzienu “uzturvielas” atbilstoši šīs pašas direktīvas 2. panta b) apakšpunktam ir jāsaprot vitamīni un minerālvielas.

11 Saskaņā ar Direktīvas 2002/46 3. pantu dalībvalstis nodrošina to, lai uztura bagātinātājus Kopienā varētu realizēt tikai tad, ja tie atbilst šajā direktīvā izstrādātajiem noteikumiem.

12 Šīs direktīvas 4. pants paredz:

“1. Uztura bagātinātāju ražošanā var izmantot tikai I pielikumā minētos vitamīnus un minerālvielas II pielikumā minētajos veidos, pakļaujoties 6. punkta noteikumiem.

[..]

Izmaiņas 1. punktā minētajos sarakstos pieņem saskaņā ar 13. panta 2. punktā minēto kārtību.

6. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis līdz 2009. gada 31. decembrim var savā teritorijā atļaut lietot tādus vitamīnus un minerālvielas, kas nav minēti I pielikumā, vai tādā veidā, kas nav minēts II pielikumā, ar noteikumu, ka:

a) attiecīgo vielu izmanto vienā vai vairākos uztura bagātinātājos, ko Kopienā realizē šīs direktīvas spēkā stāšanās dienā;

- b) Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde nav sniegusi nelabvēlīgu atzinumu attiecībā uz šīs vielas lietošanu vai tās lietošanu attiecīgajā veidā uztura bagātinātāju ražošanā, ņemot vērā dokumentāciju, kas attiecas uz attiecīgās vielas lietošanu un ko dalībvalstij jāiesniedz Komisijai līdz 2005. gada 12. jūlijam.

7. Neatkarīgi no 6. punkta dalībvalstis, ievērojot Līguma noteikumus, var turpināt piemērot esošos valsts ierobežojumus vai aizliegumus attiecībā uz tādu uztura bagātinātāju tirdzniecību, kuros ir ietverti vitamīni un minerālvielas, kas nav minētas sarakstā I pielikumā, vai tādā veidā, kas nav minēts II pielikumā.

[..]"

13 Direktīvas 2002/46 11. pantā ir noteikts:

"1. Neskarot 4. panta 7. punktu, dalībvalstis sakarā ar produktu sastāvu, ražošanas specifikācijām, noformējumu vai marķēšanu neaizliedz un neierobežo to 1. pantā minēto produktu tirdzniecību, kuri atbilst šīs direktīvas prasībām un, ja nepieciešams, Kopienas tiesību aktiem, kas pieņemti šīs direktīvas izpildei.

2. Neskarot Līgumu, jo īpaši tā 28. un 30. pantu, 1. punkts neiespaido valstu noteikumus, kas ir piemērojami, kamēr saskaņā ar šo direktīvu nav pieņemti Kopienas tiesību akti."

14 Šīs direktīvas 13. panta redakcija ir šāda:

“1. Komisijai palīdz Pārtikas aprites un dzīvnieku veselības pastāvīgā komiteja, kas izveidota ar Regulu (EK) Nr. 178/2002 [...] (turpmāk tekstā — “Komiteja”).

2. Ja ir norāde uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5. un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. panta noteikumus.

Lēmuma 1999/468/EK 5. panta 6. punktā paredzētais termiņš ir trīs mēneši.

3. Komiteja pieņem savu reglamentu.”

15 Direktīvas 2002/46 14. pants paredz:

“Noteikumus, kas var ietekmēt sabiedrības veselību, pieņem pēc apspriešanās ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi.”

16 Minētās direktīvas 15. pants nosaka:

“Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2003. gada 31. jūlijam. Par to dalībvalstis tūlīt informē Komisiju.

Šos normatīvos un administratīvos aktus piemēro tā, lai:

- a) vismaz no 2003. gada 1. augusta atļautu to produktu tirdzniecību, kas atbilst šīs direktīvas prasībām;
- b) vismaz no 2005. gada 1. augusta aizliegtu to produktu tirdzniecību, kas neatbilst šīs direktīvas prasībām.

[..]”

- 17 Pamatojoties uz 16. pantu, Direktīva 2002/46 stājas spēkā 2002. gada 12. jūlijā — tās publicēšanas dienā *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*.
- 18 Direktīvai 2002/46 ir divi pielikumi, kas ietver sarakstus, kuros norādīti “[v]itamīni un minerālvielas, ko var izmantot uztura bagātinātāju ražošanā,” un “[v]itamīni un minerālvielas [vitamīnu un minerālu vielas], ko var izmantot uztura bagātinātāju ražošanā” (turpmāk tekstā — “atļautie saraksti”).

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

- 19 Prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04 ir: no vienas puses, Eiropas biedrība, kurā apvienojušies uztura bagātinātāju ražotāji, vairumtirgotāji, izplatītāji, mazumtirgotāji un patērētāji, un, no otras puses, maza mēroga izplatītājs — mazumtirgotājs, kas specializējies uztura bagātinātāju tirdzniecībā Apvienotajā Karalistē.

- 20 Prasītājas pamata prāvā lietā C-155/04 ir divas profesionālas biedrības, kas pārstāv apmēram 580 lielākoties nelielas sabiedrības, kas Apvienotajā Karalistē izplata diētiskos produktus.
- 21 Visi prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka ar Kopienu tiesībām nav saderīgi un tāpēc pasludināmi par spēkā neesošiem Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi, kas iekšējās tiesībās tika transponēti ar *Food Supplements Regulations* un kas no 2005. gada 1. augusta aizliedz tirgot uztura bagātinātājus, kuri neatbilst minētajai direktīvai.
- 22 *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* atļāva celt likumīguma pārbaudes prasību un nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu abās lietās identiski sastādītu prejudiciālo jautājumu:

“Vai Direktīvas 200[2]/46/EK 3. pants, 4. panta 1. punkts un 15. panta b) apakšpunkts nav spēkā:

- a) jo EKL 95. pants ir neatbilstošs juridiskais pamats;
- b) jo ir pārkāpts: i) EKL 28. un 30. pants un/vai ii) 1. panta 2. punkts un 24. panta 2. punkta a) apakšpunkts [Padomes 1994. gada 22. decembra] Regulā [(EK) Nr. 3285/94 par kopējiem importa noteikumiem un Regulas (EK) Nr. 518/94 atcelšanu (OV L 349, 53. lpp.)];

- c) jo ir pārkāpts subsidiaritātes princips;
 - d) jo ir pārkāpts samērīguma princips;
 - e) jo ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips;
 - f) jo ir pārkāpts LES 6. panta 2. punkts, lasot to kontekstā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantu un Protokola Nr. 1 1. pantu, kā arī pamattiesības uz īpašumu un/vai tiesības veikt saimniecisku darbību;
 - g) jo ir pārkāpts EKL 253. pants un/vai pienākums norādīt pamatojumu?"
- 23 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2004. gada 7. maija rīkojumu tika noraidīti iesniedzējtiesas pieteikumi izskatīt lietas paātrinātajā procesā, kas paredzēts Reglamenta 104.a panta pirmajā daļā. Ar šo pašu rīkojumu lieta C-154/04 un lieta C-155/04 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālo jautājumu

Par jautājuma a) daļu

- 24 Jautājuma a) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā, jo EKL 95. pants tiem nesniedz piemērotu juridisko pamatu.

- 25 Prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04 uzsver, ka aizliegums, kas izriet no minētajiem Direktīvas 2002/46 noteikumiem, neuzlabo iekšējā tirgus izveides un darbības nosacījumus. Tie piebilst — pat pieņemot, ka šī aizlieguma iemesls meklējams sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumos, EKL 95. panta izmantošana uzskatāma par pilnvaru nepareizu izmantošanu, jo saskaņā ar EKL 152. panta 4. punkta c) apakšpunktu Kopienai nav kompetences saskaņot dalībvalstu normatīvos aktus cilvēku veselības jomā.
- 26 Prasītājas pamata prāvā lietā C-155/04, no vienas puses, apgalvo, ka Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi ir pretrunā brīvas preču aprites principam Kopienā, proti, principam, kas Kopienas likumdevējam ir jāievēro, īstenojot savu kompetenci uz EKL 95. panta pamata (skat. 1994. gada 9. augusta spriedumu lietā *C-51/93 Meyhui, Recueil*, I-3879. lpp., 10. un 11. punkts). Tās, no otras puses, aizstāv viedokli, ka šie noteikumi ietver tirdzniecības ar trešām valstīm tiešus un nepastarpinātus ierobežojumus un ka tos tāpēc vajadzēja pieņemt uz EKL 133. panta pamata.
- 27 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka EKL 95. panta 1. punkts paredz, ka Eiropas Savienības Padome, saskaņā ar EKL 251. pantā minēto procedūru un apspriedusies ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, paredz pasākumus, lai tuvinātu dalībvalstu normatīvos vai administratīvos aktus, kuri attiecas uz iekšējā tirgus izveidi un darbību.
- 28 Tiesas judikatūrā ir noteikts, ka, ja ar vienkāršu atšķirību konstatējumu starp valstu tiesiskiem regulējumiem nepietiek, lai pamatotu EKL 95. panta izmantošanu (šajā sakarā skat. 2000. gada 5. oktobra spriedumu lietā *C-376/98 Vācija/Parlaments un Padome, Recueil*, I-8419. lpp., 84. punkts), citādi ir gadījumos, kad starp dalībvalstu normatīvajiem un administratīvajiem aktiem pastāv tādas atšķirības, kuras var ierobežot pamatbrīvības un šādi tieši ietekmēt iekšējā tirgus darbību (2004. gada 14. decembra spriedums lietā *C-434/02 Arnold André, Krājums*, I-11825. lpp.,

30. punkts, un 2004. gada 14. decembra spriedums lietā *C-210/03 Swedish Match*, Krājums, I-11893. lpp., 29. punkts; šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Vācija/Parlaments un Padome, 95. punkts, un 2002. gada 10. decembra spriedumu lietā *C-491/01 British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, *Recueil*, I-11453. lpp., 60. punkts).
- 29 Tāpat no Tiesas judikatūras izriet — kaut gan ir iespējams izmantot EKL 95. pantu kā juridisko pamatu, lai nākotnē novērstu šķēršļus tirdzniecībā, kas rastos atšķirīgas dalībvalstu tiesību normu attīstības dēļ, tad iespējai, ka šādi šķēršļi rodas, ir jābūt ticamai un minētā pasākuma mērķim ir jābūt to novēršanai (iepriekš minētais spriedums *Arnold André*, 31. punkts, un spriedums *Swedish Match*, 30. punkts; šādā nozīmē skat. 1995. gada 13. jūlija spriedumu lietā *C-350/92 Spānija/Padome*, *Recueil*, I-1985. lpp., 35. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā Vācija/Parlaments un Padome, 86. punkts; 2001. gada 9. oktobra spriedumu lietā *C-377/98 Nīderlande/Parlaments un Padome*, *Recueil*, I-7079. lpp., 15. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 61. punkts).
- 30 Tiesa turklāt ir nospriedusi, ka tad, ja ir izpildīti priekšnoteikumi EKL 95. panta kā juridiskā pamata izmantošanai, Kopienas likumdevējam nevar liegt atsaukties uz šo juridisko pamatu tāpēc, ka galvenais faktors, izdarot izvēli, ir sabiedrības veselības aizsardzība (iepriekš minētais spriedums lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 62. punkts; spriedumi lietā *Arnold André*, 32. punkts, un lietā *Swedish Match*, 31. punkts).
- 31 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka EKL 152. panta 1. punkta pirmā daļa paredz, ka, nosakot un īstenojot visu Kopienas politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis, un ka EKL 95. panta 3. punkts noteikti pieprasa, lai, īstenojot saskaņošanu, tiktu nodrošināts augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis (iepriekš minētais spriedums lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 62. punkts; spriedumi *Arnold André*, 33. punkts, un *Swedish Match*, 32. punkts).

- 32 No iepriekš minētā izriet, ka tad, ja pastāv šķēršļi tirdzniecībai vai ja ir ticams, ka šādi šķēršļi radīsies nākotnē tāpēc, ka dalībvalstis attiecībā uz kādu izstrādājumu vai kādu izstrādājumu kategoriju ir pieņēmušas vai pieņem atšķirīgas normas, kuras nodrošina atšķirīgu aizsardzības līmeni un šādi kavē attiecīgo izstrādājumu vai izstrādājumu kategoriju apriti Kopienā, EKL 95. pants dod tiesības iesaistīties Kopienas likumdevējam, pieņemot attiecīgus pasākumus, ievērojot, no vienas puses, minētā panta 3. punktu un, no otras puses, juridiskos principus, kas minēti līgumā vai izkristalizējušies judikatūrā, tostarp samērīguma principu (iepriekš minētie spriedumi lietā *Arnold André*, 34. punkts, un lietā *Swedish Match*, 33. punkts).
- 33 Atkarībā no apstākļiem attiecīgie pasākumi var būt šādi: uzlikt visām dalībvalstīm par pienākumu atļaut laist tirdzniecībā attiecīgo izstrādājumu vai izstrādājumus, šādam atļaujas pienākumam uzlikt zināmus nosacījumus vai pat pagaidu kārtā vai galīgi aizliegt laist tirdzniecībā izstrādājumu vai izstrādājumus (iepriekš minētie spriedumi lietā *Arnold André*, 35. punkts, un lietā *Swedish Match*, 34. punkts).
- 34 Tas, vai to noteikumu gadījumā, uz kuriem attiecas prejudiciālais jautājums, ir izpildīti EKL 95. panta kā juridiskā pamata izmantošanas nosacījumi, ir jāpārbauda šo principu kontekstā.
- 35 Direktīvas 2002/46 preambulas otrajā apsvērumā ietvertās norādes liecina, ka pirms Direktīvas pieņemšanas uztura bagātinātāji bija pakļauti atšķirīgiem valstu noteikumiem, kas varēja kavēt to brīvu apriti un tādējādi tieši ietekmēt iekšējā tirgus darbību šajā jomā.
- 36 Kā savos rakstveida apsvērumos uzsvēris Eiropas Parlaments un Padome, šis norādes apstiprina fakts, ka pirms Direktīvas 2002/46 pieņemšanas Tiesā tika iesniegtas vairākas lietas saistībā ar situācijām, kurās tirgus dalībnieki bija saskārušies ar

šķēršļiem, kas liedza tiem citās, ne savās dibināšanas dalībvalstīs tirgot uztura bagātinātājus, kuri tiek likumīgi tirgoti to dibināšanas dalībvalstīs.

- 37 Turklāt Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem (COM(2000) 222 galīgā redakcija), ko Komisija iesniedza 2000. gada 10. maijā (OV C 311 E, 207. lpp.), pamatojuma izklāsta 1. punktā — kā to savos rakstveida apsvērumos norādījusi Grieķijas valdība, kā arī Padome un Komisija — ir minēts, ka pirms šī priekšlikuma iesniegšanas Komisijas dienesti bija saņēmuši “ievērojamu skaitu tirgus dalībnieku sūdzību” saistībā ar atšķirībām starp valstu noteikumiem, kuru “pārvarēšanai nav pieticis ar savstarpējās atzišanas principa piemērošanu”.
- 38 Šādos apstākļos uz EKL 95. pantu balstīta Kopienas likumdevēja rīcība attiecībā uz uztura bagātinātājiem bija pamatota.
- 39 No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumus, no kuriem izriet aizliegums no 2005. gada 1. augusta laist tirdzniecībā minētajai direktīvai neatbilstošus uztura bagātinātājus, varēja pieņemt, pamatojoties uz EKL 95. pantu.
- 40 Ņemot vērā šī sprieduma 30. un 31. punktā atgādināto judikatūru, tas, ka, izstrādājot šos noteikumus, tika ņemti vērā cilvēku veselības aizsardzības apsvērumi, neatspēko iepriekš veikto novērtējumu.

- 41 Kas attiecas uz prasītāju pamata prāvā lietā C-155/04 argumentu par nepieciešamību Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumus balstīt uz EKL 133. pantu, ir jāuzsver — apstāklis, ka šie noteikumi pakārtoti varētu ietekmēt uztura bagātinātāju starptautisko tirdzniecību, neļauj pamatoti apšaubīt faktu, ka to galvenais mērķis ir veicināt atšķirību izskaušanu starp valstu noteikumiem, kas varētu ietekmēt iekšējā tirgus darbību šajā jomā (šādā nozīmē skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 96. punkts).
- 42 Tātad EKL 95. pants ir Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumu vienīgais piemērotais juridiskais pamats.
- 43 No tā izriet, ka šie noteikumi nav spēkā neesoši piemērota juridiskā pamata neesamības dēļ.

Par jautājuma b) daļu

- 44 Jautājuma b) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. pants, 4. panta 1. punkts un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkts nav spēkā, jo ir pārkāpts EKL 28. un 30. pants un/vai Regulas (EK) Nr. 3285/94 1. panta 2. punkts un 24. panta 2. punkta a) apakšpunkts.
- 45 Abās izskatāmajās lietās prasītāji pamata prāvā apgalvo, ka aizliegums, kas izriet no uzdotajā jautājumā minētajiem noteikumiem, ir uzskatāms par līdz šim likumīgi aprītē laistu uztura bagātinātāju tirdzniecības Kopienā un starptautiskās tirdzniecības ierobežojumu.

- 46 Prasītājas pamata prāvā lietā C-155/04 piebilst, ka ne EKL 30. pants, ne Regulas Nr. 3285/94 24. panta 2. punkta a) apakšpunkts nepamato pēkšņa ierobežojuma ieviešanu tādu preču tirdzniecībā, kuru drošums līdz šim netika apšaubīts.

Par EKL 28. un 30. pantu

- 47 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 28. pantā paredzētais kvantitatīvo ierobežojumu un pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību aizliegums attiecas ne tikai uz valsts pasākumiem, bet arī uz Kopienas iestāžu pasākumiem (skat. 1984. gada 17. maija spriedumu lietā 15/83 *Denkavit Nederland, Recueil*, 2171. lpp., 15. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Meyhui*, 11. punkts, 1997. gada 25. jūnija spriedumu lietā C-114/96 *Kieffer un Thill, Recueil*, I-3629. lpp., 27. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Arnold André*, 57. punkts).
- 48 Tomēr, kā tas ir paredzēts EKL 30. pantā, 28. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas tostarp uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Arnold André*, 58. punkts, un lietā *Swedish Match*, 60. punkts).
- 49 Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi, skatot tos kopā, ir EKL 28. pantā minētie ierobežojumi. Tā kā šie noteikumi aizliedz Kopienā tirgot uztura bagātinātājus, kas satur vitamīnus un minerālvielas, kuri neietilpst atļautajos sarakstos, tie var ierobežot uztura bagātinātāju brīvu apriti Kopienā.

- 50 Kā to uzsver ģenerālvokāts savu secinājumu 40. punktā, no vairākiem Direktīvas 2002/46 apsvērumiem un īpaši no piektā, devītā, desmitā un vienpadsmitā apsvēruma izriet, ka Kopienas likumdevējs pamato šo aizlieguma pasākumu ar apsvērumiem, kas saistīti ar cilvēka veselības aizsardzību.
- 51 Taču vēl ir jāpārbauda, vai minētais pasākums ir nepieciešams un samērīgs ar cilvēku veselības aizsardzības mērķi.
- 52 Kas attiecas uz tiesas kontroli pār šiem nosacījumiem, Kopienas likumdevējam ir jāatzīst plašas izvērtēšanas pilnvaras tādā jomā kā tā, par kuru ir pamata lieta, kur tam ir jāizdara politiska, ekonomiska un sociāla rakstura izvēle un kur tam ir jāveic kompleksi vērtējumi. Tikai šajā jomā pieņemtā pasākuma acīmredzami nepiemērotais raksturs attiecībā pret mērķi, ko kompetentās iestādes plāno sasniegt, var skart šāda pasākuma likumīgumu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 123. punkts).
- 53 Abās izskatāmajās lietās prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka aplūkojamais aizlieguma pasākums nav nedz nepieciešams mērķim, ar kādu tas pieņemts, nedz samērīgs ar to.
- 54 Pirmkārt, tie apstrīd šāda aizlieguma pasākuma nepieciešamību. Tie apgalvo, ka Direktīvas 2002/46 4. panta 7. punkts un 11. panta 2. punkts atzīst dalībvalstīm iespēju ierobežot minētajai direktīvai neatbilstošu uztura bagātinātāju tirdzniecību. Tie uzskata, ka Kopienas aizlieguma pasākums tātad ir lieks.

- 55 Vispirms, kas attiecas uz Direktīvas 2002/46 4. panta 7. punktu, ir jāuzsver, ka no šīs normas redakcijas un no likumdošanas procesa vēstures, kura rezultātā tika pieņemta šī direktīva, izriet, ka šī norma ir nedalāmi saistīta ar šīs paša direktīvas 4. panta 6. punktu, ko tiesas sēdē atzina gan Parlaments, gan Padome un Komisija.
- 56 No tā izriet, ka Direktīvas 2002/46 4. panta 7. punktā dalībvalstīm atzītā iespēja, ievērojot Līguma noteikumus, turpināt piemērot pastāvošos ierobežojumus un aizliegumus tādu uztura bagātinātāju tirdzniecībai, kas satur vitamīnus un minerālvielas, kuras neietilpst atļautajos sarakstos, ir tikai sekas dalībvalsts iespējai atbilstoši šī paša 4. panta 6. punktam atļaut savā teritorijā šādu sastāvdaļu izmantošanu līdz 2009. gada 31. decembrim šajā pēdējā minētajā normā noteiktajos apstākļos.
- 57 Kā to savu secinājumu 22. punktā ir atzinis ģenerāladvokāts, Direktīvas 2002/46 4. panta 7. punkta priekšmets ir vienīgi paredzēt, ka dalībvalstīm, kas nav dalībvalstis, kuras savā teritorijā, ievērojot šī paša 4. panta 6. punktā noteiktos nosacījumus un to robežas, atļauj uztura bagātinātāju ražošanā izmantot atļautajos sarakstos neiekļautus vitamīnus vai minerālvielas, nav pienākuma atļaut savā teritorijā importēt uztura bagātinātājus, kas satur šādas sastāvdaļas.
- 58 Prasītāju pamata prāvā arguments, kas balstīts uz Direktīvas 2002/46 4. panta 7. punktu, tātad neļauj secināt, ka aplūkojamais aizlieguma pasākums nebija nepieciešams.

- 59 Turpinot — kas attiecas uz Direktīvas 2002/46 11. panta 2. punktu, lasot šo normu kopā ar šīs pašas direktīvas astoto apsvērumu, ir jāsecina, ka minētās normas priekšmets ir: kamēr nav pieņemti speciāli Kopienas noteikumi, saglabāt, ievērojot līgumu, valsts noteikumu piemērošanu uzturvielām, kas nav vitamīni un minerālvielas vai citas vielas ar barojošu vai fizioloģisku iedarbību, ko izmanto kā uztura bagātinātāju sastāvdaļas.
- 60 Tātad Direktīvas 2002/46 11. panta 2. punkts attiecas tikai uz uztura bagātinātājiem, kas satur uzturvielas vai vielas, kuras neietilpst minētās direktīvas materiālās piemērošanas jomā. Tāpēc šis punkts nekādi nav attiecināms uz Direktīvas 2002/46 3. pantā, 4. panta 1. punktā un 15. panta otrās daļas b) apakšpunktā ietvertā aizlieguma pasākuma nepieciešamības novērtējumu.
- 61 Otrkārt, prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka šis aizlieguma pasākums ir nesamērīgs.
- 62 Tie šajā sakarā apgalvo, ka atļauto sarakstu saturs ir nepilnīgs. Prasītāji uzskata — tas ir tāpēc, ka Direktīvas 2002/46 II pielikumā ietvertais vielu saraksts ir sastādīts, nevis pamatojoties uz Direktīvas vienpadsmitajā apsvērumā minētajiem drošuma un bioloģiskās pieejamības kritērijiem, bet gan pamatojoties uz sarakstiem, kas vērsti uz to, lai identificētu sastāvdaļas, ko var izmantot īpašam uzturam paredzētu uzturvielu ražošanā. No tā izriet, ka aizlieguma pasākums attiecas uz daudzām uzturvielām, kas tomēr ir piemērotas normālam uzturam un pašlaik tiek ražotas un tirgotas dažās dalībvalstīs un kuru kaitīgums cilvēku veselībai līdz pat šai dienai nav pierādīts. Direktīva 2002/46 turklāt nepamatoti un nesamērīgi aizliedz dabīgus vitamīnus un minerālvielas, lai gan tie tomēr parasti ietilpst normālā uzturā un organisms tos panes labāk nekā vitamīnus un minerālvielas, kuru izcelsme nav dabīga.

- 63 Šajā sakarā vispirms ir jāuzsver, ka, lasot kopā dažādos šīs direktīvas apsvērumus, ir secināms, ka tā attiecas uz uztura bagātinātājiem, kuros ietilpst vitamīni un/vai minerālvielas, kas saražoti uz “ķīmisku vielu” izmantošanu balstītā procesā (vienpadsmitais apsvērums), nevis uz uztura bagātinātājiem, kuru sastāvā ir tādas sastāvdaļas kā “aminoskābes, neaizstājamas taukskābes, šķiedras, dažādi augi un augu ekstrakti” (sestais apsvērums), uz kuru izmantošanas nosacījumiem tātad, “[k] amēr nav pieņemti [speciāli šāda veida] Kopienas noteikumi”, turpina attiecināt “valstu noteikumus”, “neskarot Līguma noteikumus” (astotais apsvērums).
- 64 Turklāt ir jāuzsver, ka atļauto sarakstu saturs — kā to norādīja prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04 — atbilst tām vielām, kuras uzskaitītas kategorijās “Vitamīni” un “Minerālvielas” sarakstā, kas ietilpst pielikumā Komisijas 2001. gada 15. februāra Direktīvai 2001/15/EK par vielām, ko īpašā barošanas nolūkā var pievienot īpašas diētas pārtikas produktiem (OV L 52, 19. lpp.).
- 65 Kā tas ir izklāstīts Direktīvas 2001/15 ceturtajā apsvērumā, tās pielikumā identificēto vielu izlase tika veikta, ņemot vērā drošuma un bioloģiskās pieejamības kritērijus, uz kuriem atsauce izdarīta Direktīvas 2002/46 vienpadsmitajā apsvērumā.
- 66 Lasot kopā Direktīvas 2002/46 desmito un vienpadsmito apsvērumu, ir jāsecina — tas, ka zināms skaits ķīmisku vielu, kuras ietilpst dažās dalībvalstīs tirgoto uztura bagātinātāju sastāvā, šobrīd netiek pieļautas Eiropas līmenī, skaidrojams ar to, ka minētās direktīvas pieņemšanas brīdī Eiropas kompetentās zinātniskās iestādes no drošuma un bioloģiskās pieejamības kritēriju viedokļa nebija pozitīvi novērtējušas vielas, par kurām ir pamata lieta.

- 67 Norādes, ko savos rakstveida apsvērumos sniedza prasītāji pamata prāvā saistībā ar dažiem vitamīniem vai minerālvielām, kas neietilpst Direktīvas 2002/46 II pielikumā iekļautajā sarakstā, nav tādas, kas varētu radīt šaubas par šī skaidrojuma pamatotību. No tā izriet, ka minētās direktīvas pieņemšanas brīdī Pārtikas zinātniskā komiteja šīs vielas vēl nebija novērtējusi vai ka minētajai komitejai vismaz saglabājās nopietnas šaubas, jo nebija pietiekamas un pienācīgas zinātniskās informācijas par to drošumu un bioloģisko pieejamību.
- 68 Šādos apstākļos un tā kā Kopienas likumdevējam ir jāņem vērā piesardzības princips, kad tas, īstenojot iekšējā tirgus politiku, pieņem pasākumus, kas vērsti uz cilvēku veselības aizsardzību (šajā sakarā skat. 1998. gada 5. maija spriedumu lietā C-157/96, *National Farmers' Union u.c., Recueil*, I-2211. lpp., 64. punkts, un tā paša datuma spriedumu lietā C-180/96 Apvienotā Karaliste/Komisija, *Recueil*, I-2265. lpp., 100. punkts, un 2004. gada 2. decembra spriedumu lietā C-41/02, Komisija/Nīderlande, Krājums, I-11375. lpp., 45. punkts), Direktīvas 2002/46 autori saprātīgi varēja uzskatīt, ka piemērotākais veids, kā līdzsvarot, no vienas puses, iekšējā tirgus mērķi un, no otras puses, cilvēku veselības aizsardzības mērķi, ir atzīt brīvu apriti tikai tiem uztura bagātinātājiem, kuru sastāvā ir vielas, par kurām Eiropas zinātnisko iestāžu rīcībā bija pietiekama un pienācīga zinātniskā informācija, kas var pamatot šo iestāžu labvēlīgu atzinumu, vienlaikus šīs direktīvas 4. panta 5. punktā paredzot iespēju panākt atļauto sarakstu satura grozījumus, vadoties pēc zinātnes un tehnoloģijas attīstības.
- 69 Šajā sakarā turklāt ir jāuzsver, ka atbilstoši 7. pantam Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Regulā (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1. lpp.), Kopienas likumdevējs var pieņemt riska pārvaldības pagaidu pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni, un tas iespējams līdz pat laikam, kad saņem turpmāku zinātnisko informāciju par pilnīgāku riska novērtējumu, kā tas ir norādīts Direktīvas 2002/46 desmitajā apsvērumā.

- 70 Prētēji tam, ko apgalvo prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04, ar aizliegtā saraksta sistēmu, kas nozīmē ierobežot aizlieguma piemērošanu tikai ar šajā sarakstā identificētajām vielām, varētu nepietikt, lai sasniegtu cilvēku veselības aizsardzības mērķi. Šādas sistēmas izmantošana konkrētajā lietā nozīmētu, ka tikmēr, kamēr kāda viela nav ierakstīta šajā sarakstā, to var brīvi izmantot uztura bagātinātāju ražošanā, lai gan, piemēram, tādēļ, ka tā ir jauna, nav veikts nekāds zinātnisks novērtējums, kas varētu garantēt, ka tā nerada nekādu risku cilvēka veselībai.
- 71 Prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka Direktīvas 2002/46 4. panta 5. un 6. punktā minētās procedūras nav pietiekami pārskatāmas, jo kritēriji, ko piemēro Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, izskatot lietas, kuru mērķis ir saņemt atļauju izmantot atļautajos sarakstos neiekļautu vielu, nav precīzi. Minētās procedūras radot arī īpaši smagas finanšu un administratīvas grūtības.
- 72 Te jāmin, ka tādām pasākumiem, kas — kā tas ir pamata lietās — ietver aizliegumu tirgot preces, kurās ir vielas, kas neietilpst atļautajos sarakstos, ko definē piemērojami tiesību akti, līdztekus ir jāparedz procedūra konkrētas vielas iekļaušanai šajā sarakstā, kas būtu atbilstoša Kopienas tiesību vispārējiem principiem, tostarp labas pārvaldības un juridiskās drošības principam.
- 73 Šādai procedūrai ir jābūt pieejamai tādā ziņā, ka tā ir noteikti jāpiemin vispārpiemērojamā aktā, kas uzliek saistības attiecīgajām iestādēm. Obligāti ir jānodrošina, lai šī procedūra būtu pabeigta pieņemamā termiņā. Kompetentajām iestādēm ir jābūt iespējai noraidīt lūgumu ierakstīt kādu vielu atļauto vielu sarakstā, tikai balstoties uz riska, ko sabiedrības veselībai rada šīs vielas izmantošana, padziļinātu vērtējumu, kas veikts, pamatojoties uz pieejamiem uzticamākajiem

zinātniskajiem datiem un starptautisko pētījumu jaunākajiem rezultātiem. Ja procedūru noslēdz atteikums, ir jābūt iespējai to pārsūdzēt tiesā (skat. pēc analogijas 2004. gada 5. februāra spriedumu lietā C-24/00, Komisija/Francija, *Recueil*, I-1277. lpp., 26., 27. un 36. punkts, un tā paša datuma spriedumu lietā C-95/01 *Greenham un Abel, Recueil*, I-1333. lpp., 35., 36. un 50. punkts).

74 Direktīvā 2002/46 attiecīgajam aizlieguma pasākumam pievienotā procedūra kāda vitamīnu vai minerālvielas iekļaušanai atļautajos sarakstos ir minēta šīs direktīvas 4. panta 5. punktā, kas attiecas uz attiecīgo sarakstu grozīšanu.

75 Tātad, vērtējot, vai ir spēkā aizlieguma pasākums, kas izriet no Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta, Tiesai ir jāizskata tikai tas, vai šīs direktīvas 4. panta 5. punktā minētā procedūra ir likumīga. Savukārt ārpus šajās lietās veicamās analīzes būtu pārbaudīt to, vai ir spēkā šī paša panta 6. punktā paredzētā procedūra, kas paredzēta valsts līmeņa pagaidu atļaujas saņemšanai un kurai tātad ir citāds mērķis.

76 Direktīvas 2002/46 4. panta 5. punktā ir ietverta norāde uz tās pašas direktīvas 13. panta 2. punktu, kura pirmajā daļā ir noteikts, ka tad, “[j]a ir norāde uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5. un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. panta noteikumus”.

77 Kā minēts Direktīvas 2002/46 divpadsmitajā apsvērumā, norāde uz Padomes 1999. gada 28. jūnija Lēmuma 1999/468/EK, ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru istenošanas kārtību (OV L 184, 23. lpp.), 5. un 7. pantā paredzēto

procedūru ir ietverta, rūpējoties par to, lai gadījumos, kad, ņemot vērā zinātnes un tehnoloģiju attīstību, saraksti ir jāpārskata, varētu izmantot atvieglotu un vienkāršotu kārtību, kas izpaustos kā tehniska rakstura izpildes pasākumi, kuru pieņemšana būtu uzticēta Komisijai.

78 Kā izriet no Lēmuma 1999/468 septītā un devīta apsvēruma, šī procedūra, ko sauc par "komitoloģiju", ir vērsta uz to, lai līdzsvarotu efektivitātes un elastīguma obligātās prasības, ko nosaka nepieciešamība pieņemt un regulāri atjaunināt Kopienas likumdošanas aktus cilvēku veselības aizsardzības vai drošības zinātnisko koncepciju attīstības kontekstā, no vienas puses, un ievērot Kopienas iestāžu attiecīgo kompetenci, no otras puses.

79 Šīs komitoloģijas procedūras ietvaros, piemērojot Lēmuma 1999/468 5. pantu, ir paredzēts, ka Komisija iesniedz Direktīvas 2002/46 13. panta 1. punktā minētajai komitejai pieņemamo pasākumu projektu, par ko attiecīgajai komitejai ir jāsniedz atzinums "terminā, kuru priekšsēdētājs var noteikt atbilstīgi jautājuma steidzamībai" (5. panta 2. punkts). Ja komiteja ir izteikusi atzinumu, Komisija pieņem paredzētos pasākumus, ja tie atbilst minētajam atzinumam (5. panta 3. punkts). Pretējā gadījumā vai tad, ja komiteja atzinumu nav sniegusi, Komisijai tūlīt ir jāiesniedz Padomei priekšlikums par veicamajiem pasākumiem un jāinformē Eiropas Parlaments (5. panta 4. punkts), un Padome var pieņemt lēmumu trīs mēnešu termiņā (5. panta 6. punkta pirmā daļa, Direktīvas 2002/46 13. panta 2. punkta otrā daļa). Ja šajā termiņā Padome iebilst pret priekšlikumu, Komisijai priekšlikums ir jāizskata atkārtoti un tā var Padomei iesniegt to pašu priekšlikumu vai grozītu priekšlikumu, vai iesniegt likumdošanas priekšlikumu, pamatojoties uz Līgumu (5. panta 6. punkta otrā daļa). Savukārt, ja minētā termiņa beigās Padome nav pieņēmusi ierosināto ieviešanas aktu vai norādījusi iebildumus par ieviešanas pasākumu priekšlikumu, to pieņem Komisija (5. panta 6. punkta trešā daļa).

- 80 Direktīvas 2002/46 13. panta 2. panta otrās daļas noteikumi un Lēmuma 1999/468 5. panta noteikumi, uz ko norāda minētās direktīvas 4. panta 5. punkts, kopā garantē, ka, sākot no brīža, kad Komisija vēršas komitejā, pamatojoties uz minēta lēmuma 5. panta 2. punktu, atļauto sarakstu grozīšanas procedūra noris pieņemamā termiņā.
- 81 Runājot par posmu no brīža, kad iesniegti dokumenti atļauto sarakstu grozīšanai, līdz brīdim, kas lieta nonāk komitejā, proti, posmu, kurā notiek arī apspriedes ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi, ko paredz gan Direktīvas 2002/46 14. pants, gan desmitais apsvērums, protams, būtu bijis vēlams Direktīvā 2002/46 iekļaut noteikumus, kas vieni paši garantētu to, ka minētais posms norit pārskatāmi un tiek pabeigts pieņemamā termiņā.
- 82 Tomēr nevar uzskatīt, ka tas, ka šādu noteikumu nav, varētu traucēt atļauto sarakstu grozīšanas procedūras labu norisi pieņemamos termiņos. Komisijai, pamatojoties uz ieviešanas pilnvarām, ko tai piešķir Direktīva 2002/46 tostarp attiecībā uz minētās procedūras piemērošanu, saskaņā ar labas pārvaldības principu ir jāpieņem un jādara interesentiem pieejami pasākumi, kas vajadzīgi, lai vispārīgi nodrošinātu to, ka apspriežu posms ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi noris pārskatāmi un pieņemamos termiņos.
- 83 Paredzot ar Lēmuma 1999/468 5. pantu ieviestās procedūras piemērošanu, Direktīvas 2002/46 4. panta 5. punkts turklāt garantē, ka lūgumu ierakstīt vitamīnu vai minerālvielu atļautajos sarakstos var noraidīt tikai ar obligātu tiesību aktu, kas pakļauts tiesas kontrolei.

- 84 Šajā sakarā ir svarīgi piebilst arī to, ka Direktīva 2002/46 neietver nevienu elementu, kas minētās direktīvas 4. panta 5. punktā paredzētās procedūras ietvaros liktu kompetentām Eiropas iestādēm ņemt vērā kritērijus, kuri nebūtu saistīti ar cilvēku veselības aizsardzības mērķi, vai mudinātu tās šādi rīkoties.
- 85 Gluži otrādi, no Direktīvas 2002/46 devītā apsvēruma izriet — kritērijs, kas saistīts ar to, ka vitamīniem vai minerālvielām parasti ir jābūt uzturā un tie ar uzturu ir jāuzņem, ir vienīgais attiecināmais kritērijs šīs direktīvas I pielikumā atrodamā saraksta kontekstā. Tādējādi, kā to norādīja prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04, lai gan šī sprieduma 37. punktā minētais direktīvas priekšlikums ietvēra norādi uz otru kritēriju, proti — to, ka attiecīgie vitamīni un minerālvielas būtu “jāuzskata par būtiskām barības vielām”, kā tas izriet no šī priekšlikuma septītā apsvēruma, šis kritērijs Direktīvas 2002/46 devītajā apsvērumā vairs neparādās. Kas attiecas uz minētās direktīvas II pielikumā iekļauto sarakstu, no tās vienpadsmitā apsvēruma izriet, ka vienīgie attiecināmie kritēriji ir tie, kuri saistīti ar attiecīgās ķīmiskās vielas drošumu un bioloģisko pieejamību.
- 86 Šādas norādes liecina, ka attiecināmie kritēriji atļauto sarakstu un to grozīšanas procedūras piemērošanas kontekstā no Kopienas likumdevēja viedokļa var būt saistīti tikai ar cilvēku veselību, izņemot apsvērumus par uzturvērtības nepieciešamību.
- 87 Turklāt ir būtiski konstatēt, ka kritika, ko formulējuši prasītāji pamata prāvā, saistībā ar atļauto sarakstu satura grozīšanas procedūru pēc būtības attiecas uz administratīvajām un finanšu grūtībām, kas saistītas ar dokumentu iesniegšanu nolūkā panākt šādus grozījumus, kā arī uz to, kā Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, izskatot individuālas lietas, piemēro Direktīvas 2002/46 vienpadsmitajā apsvērumā minētos drošuma un bioloģiskās pieejamības kritērijus.

- 88 Tomēr, ja uz šādiem elementiem attiecīgā gadījumā var atsaukties, lai pamatotu prasību atcelt galīgo lēmumu, ar kuru noraida atļauto sarakstu satura grozīšanas lūgumu, vai prasību sakarā ar atbildību, kas vērsta pret Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi, pamatojoties uz Regulas Nr. 178/2002 47. panta 2. punktu, tad — kā to uzsvēra Grieķijas valdība savos rakstveida apsvērumos — tie kā tādi nevar ietekmēt atļauto sarakstu grozīšanas procedūras spēkā esamību.
- 89 Tātad ir jāsecina, ka šī sprieduma 76.–88. punktā veiktā analīze nav atklājusi nevienu elementu, kas varētu negatīvi ietekmēt Direktīvas 2002/46 4. panta 5. punktā paredzētās atļauto sarakstu grozīšanai piemērotās procedūras spēkā esamību.
- 90 Visbeidzot ir jāuzsver, ka tad, ja Kopienas likumdevējs vēlas deleģēt savas pilnvaras pārskatīt attiecīga likumdošanas akta elementus, tam ir jāgarantē, ka šīs pilnvaras tiek skaidri norobežotas un ka būs iespējama to izmantošanas stingra pārbaude atbilstoši Kopienas likumdevēja noteiktiem objektīviem kritērijiem (šajā sakarā skat. 1958. gada 13. jūnija spriedumu lietā 9/56 *Meroni* u.c./Augstā iestāde, *Recueil*, 9., 43. un 44. lpp.), jo pretējā gadījumā iestādēm, kurām pilnvaras deleģē, tiktu piešķirta diskrecionārā vara, kas attiecībā uz likumdošanu saistībā ar preču iekšējā tirgus darbību pārmērīgi un nepārskatāmi ierobežotu brīvu attiecīgo preču apriti.
- 91 Šajā gadījumā, kā tas norādīts šī sprieduma 85. un 86. punktā, Direktīvas 2002/46 deviņtais un vienpadsmitais apsvērumi precīzē, ka vienīgie uz atļauto sarakstu saturu attiecināmie kritēriji ir saistīti ar faktu, ka vitamīniem un minerālvielām parasti ir jābūt uzturā un tie ar uzturu ir jāuzņem, un attiecībā uz ķīmiskajām vielām, ko izmanto kā vitamīnu un minerālvielu avotu — ar attiecīgās vielas drošumu un bioloģisko pieejamību.

92 Šie precizējumi, ko labāk būtu bijis iekļaut pašos minētās direktīvas noteikumos [šajā sakarā skat. 1998. gada 22. decembra Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas iestāžu nolīgumu par kopējām vadlīnijām attiecībā uz Kopienas tiesību aktu redakcionālo kvalitāti (OV 1999, C 73, 1. lpp)], kopā ar šo kritēriju piemērošanas konkrēto izpausmi — ar Direktīvā 2002/46 iekļauto atļauto sarakstu palīdzību — ierobežo to, kā Komisija var īstenot minēto sarakstu satura grozīšanas pilnvaras, atsaucoties uz objektīviem kritērijiem, kas ir saistīti tikai ar veselības aizsardzības apsvērumiem. Tie ļauj uzskatīt, ka šajā gadījumā Kopienas likumdevējs ir pieņēmis attiecīgās jomas būtiskos elementus, kas noregulējami, lai pildītu šādi piešķirtās pilnvaras (šajā sakarā skat. 1970. gada 17. decembra spriedumu lietā 25/70 *Köster, Recueil*, 1161. lpp., 6. punkts).

93 Tātad Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši EKL 28. un 30. panta pārkāpuma dēļ.

Par to, kas attiecas uz Regulas Nr. 3285/94 1. panta 2. punktu un 24. panta 2. punkta a) apakšpunktu

94 Jāuzsver, ka Regula Nr. 3285/94 tika pieņemta kopējās tirdzniecības politikas ietvaros, kā tas izriet no tās juridiskā pamata, proti, EK līguma 113. panta (jaunajā redakcijā pēc grozījumiem — EKL 133. pants).

95 Šīs regulas mērķis ir liberalizēt preču importu no trešām valstīm. Tomēr tās mērķis nav liberalizēt šo preču laišanu tirgū, kas ir par importu vēlāks posms (skat. 2002. gada 30. maija spriedumu lietā C-296/00 *Expo Casa Manta, Recueil*, I-4657. lpp., 30. un 31. punkts).

- 96 Kā to pamatoti apgalvoja Parlaments, Padome un Komisija un kā to savu secinājumu 57. un 58. punktā ir uzsvēris ģenerālvokāts, Regula Nr. 3285/94 tātad nekādi nav attiecināma uz tādu Kopienų noteikumu likumīguma vērtējumu, kuru iedarbība ir aizliegt Kopienā laist tirgū no trešām valstīm importētas preces, kas neatbilst to laišanai tirgū noteiktām prasībām cilvēku veselības aizsardzības nolūkos.
- 97 Turklāt, pat ja pastāvētu Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta un Regula Nr. 3285/94 1. panta 2. punkta un 24. panta 2. punkta a) apakšpunkta kolīzija, būtu jānorāda, ka minētā direktīva tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 95. pantu, un tāpēc nav uzskatāma par šīs regulas izpildes pasākumu.
- 98 No tā izriet, ka attiecīgo Direktīvas 2002/46 noteikumu spēkā esamība nav jāvērtē attiecībā pret Regulu Nr. 3285/94.

Par jautājuma c) daļu

- 99 Jautājuma c) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi ir spēkā neesoši, jo ir pārkāpts subsidiaritātes princips.
- 100 Abās izskatāmajās lietās prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka šie noteikumi nepamatoti iejaucas dalībvalstu kompetencē jomā, kas ir delikāta no sanitārā, sociālā un ekonomiskā viedokļa. Prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04 piebilst, ka

dalībvalstis atrodas vislabākajā pozīcijā, lai katra savā tirgū noteiktu tādas veselības aizsardzības prasības, kas pamato šķēršļus brīvai uztura bagātinātāju tirdzniecībai to valsts teritorijā.

- 101 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka subsidiaritātes princips ir noteikts EKL 5. panta otrajā daļā, saskaņā ar kuru jomās, kas nav ekskluzīvā Kopienas kompetencē, tā rīkojas vienīgi tad, ja dalībvalstis nespēj pilnībā sasniegt paredzētās darbības mērķus un ja paredzētās darbības apjoma vai rezultātu dēļ tos var vieglāk sasniegt Kopiena.
- 102 Līgumam pievienotā Protokola par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes [samērīguma] principa piemērošanu 3. punktā ir precizēts, ka subsidiaritātes princips neliek apšaubīt pilnvaras, ko Eiropas Kopienai piešķir Līgums, kā to interpretē Tiesa.
- 103 Tiesa jau ir nospriedusi, ka subsidiaritātes princips ir piemērojams gadījumos, kad Kopienas likumdevējs izmanto EKL 95. pantu, ciktāl šī norma tam nepiešķir ekskluzīvu kompetenci regulēt saimniecisko darbību iekšējā tirgū, bet gan piešķir tikai kompetenci uzlabot iekšējā tirgus izveides un darbības nosacījumus, izskaužot šķēršļus brīvai preču aprītei vai konkurences traucējumus (iepriekš minētais spriedums lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 179. punkts).
- 104 Attiecībā uz jautājumu par to, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi atbilst subsidiaritātes principam, ir jāpārbauda, vai mērķi, ko ar šiem noteikumiem ir paredzēts sasniegt, labāk var sasniegt Kopienas līmenī.

- 105 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka aizlieguma, kas izriet no šiem noteikumiem — tirgot uztura bagātinātājus, kas neatbilst Direktīvai 2002/46 —, ko papildina dalībvalstu pienākums saskaņā ar minētās direktīvas 15. panta otrās daļas a) apakšpunktu atļaut tirgot tai atbilstošus uztura bagātinātājus (skat. pēc analogijas iepriekš minēto spriedumu lietā *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, 126. punkts), mērķis ir izskaust šķēršļus, kas izriet no atšķirīgiem valstu noteikumiem attiecībā uz vitamīniem un minerālvielām, ko atļauj vai aizliedz uztura bagātinātāju ražošanā, vienlaikus atbilstoši EKL 95. panta 3. punktam nodrošinot augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni.
- 106 Atstāt dalībvalstīm pienākumu paredzēt Direktīvai 2002/46 neatbilstošu uztura bagātinātāju tirdzniecības noteikumus nozīmētu to, ka turpinās dažāda valsts noteikumu kopumu attīstība un tātad turpina pastāvēt šķēršļi tirdzniecībai starp dalībvalstīm un konkurences izkropļojumi attiecībā uz šīm precēm.
- 107 No tā izriet, ka mērķi, kura sasniegšanu veicina Direktīvas 2002/46 3. pants, 4. panta 1. punkts un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkts, nevarētu apmierinoši sasniegt, rīkojoties tikai dalībvalstu līmenī, un tas paredzēja rīcību Kopienas līmenī. Tātad šis mērķis labāk bija sasniedzams Kopienas līmenī.
- 108 No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši subsidiaritātes principa pārkāpuma dēļ.

Par jautājuma d) daļu

- 109 Jautājuma d) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi ir spēkā neesoši, jo ir pārkāpts samērīguma princips.
- 110 Prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka šie noteikumi ir nesamērīgs līdzeklis attiecīgā mērķa sasniegšanai. Šī apgalvojuma pamatošanai izvirzītie argumenti ir izklāstīti šī sprieduma 54., 62., 70. un 71. punktā.
- 111 Tomēr no šī sprieduma 55.–60. punktā, 63.–70. punktā un 72.–92. punktā izklāstītā vērtējuma izriet, ka Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi ir pasākumi, ar kuru palīdzību ir iespējama attiecīgā mērķa īstenošana un ka, ņemot vērā Kopienas likumdevēja pienākumu garantēt augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni, tās nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai.
- 112 Tātad Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši samērīguma principa pārkāpuma dēļ.

Par jautājuma e) daļu

- 113 Jautājuma e) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma dēļ.

- 114 Prasītāji pamata prāvās abās lietās apgalvo, ka šie noteikumi pārkāpj minēto principu, jo dažas vielas, kas neatbilst Direktīvas 2002/46 vienpadsmitajā apsvērumā izklāstītajiem kritērijiem, ir iekļautas atļautajos sarakstos, neveicot papildu pārbaudes, lai gan tādu uztura bagātinātāju ražotājiem, kuros ietilpst neatļautas vielas, ir uzlikta stingra prasība, lai pierādītu, ka šie kritēriji ir izpildīti. Tie piebilst, ka šāda atšķirīga attieksme nebalstās ne uz kādu objektīvu pamatojumu, jo saraksti netika sastādīti, pamatojoties uz minētajiem kritērijiem.
- 115 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips nosaka, ka līdzīgas situācijas nevar kvalificēt atšķirīgi un dažādas situācijas savukārt nevar aplūkot vienādi, ja vien tādai pieejai nav objektīva pamata (skat. 2004. gada 9. septembra spriedumu lietā C-184/02 un C-223/02 Spānija un Somija/ Parlaments un Padome, *Recueil*, I-7789. lpp., 64. punkts, kā arī iepriekš minētos spriedumus lietā *Arnold André*, 68. punkts, un lietā *Swedish Match*, 70. punkts).
- 116 Tomēr, kā to savos rakstveida apsvērumos uzsvērusi Apvienotās Karalistes valdība, Parlaments un Komisija, atļautajā sarakstā, kas ietilpst Direktīvas 2002/46 II pielikumā, neiekļautie vitamīni un minerālvielas neatrodas tādā pašā situācijā kā šajā sarakstā iekļautie. Atšķirībā no pēdējām minētajām vielām, direktīvas pieņemšanas brīdī kompetentas Eiropas iestādes nebija veikušas pienācīgu zinātnisko vērtējumu, kas varētu garantēt to atbilstību direktīvas vienpadsmitajā apsvērumā izklāstītajiem drošuma un bioloģiskās pieejamības kritērijiem.
- 117 Kā tas turklāt ir norādīts minētajos apsvērumos, tā kā katrai vielai ir savas raksturīgās īpašības, tad nebija pieļaujams vienu saistībā ar šiem kritērijiem vēl neizvērtētu vielu pielīdzināt kādai no vielām, kas iekļautas atļautajos sarakstos.

- 118 Tātad šāda atšķirīga situācija pieļāva atšķirīgu attieksmi, un tas neļauj pamatoti atsaukties uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.
- 119 No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma dēļ.

Par jautājuma f) daļu

- 120 Jautājuma f) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi ir spēkā neesoši tāpēc, ka ir pārkāpts LES 6. panta 2. punkts, lasot to kopā ar 8. pantu 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītajā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā — “ECTK”) un 1. pantu minētās konvencijas protokolā, kā arī pamattiesības uz īpašumu un/vai tiesības veikt saimniecisku darbību.
- 121 Abās lietās prasītāji pamata prāvās apgalvo, ka šāds pārkāpums pastāv. Tie aizstāv viedokli, ka Direktīva 2002/46 nepamatoti un nesamērīgi aizskar uztura bagātinātāju ražotāju iespējas turpināt darbības, kas līdz šim tika veiktas pilnīgi likumīgi, kā arī individuālās tiesības uz pārtikas produktu brīvu izvēli.
- 122 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāatgādina, ka, atbilstoši 6. panta 2. punktam Līgumā par Eiropas Savienību “Savienība kā Kopienas tiesību vispārēju principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina [ECTK] un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām”.

- 123 Attiecīgi ECTK 8. pants, kura virsraksts ir “Tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību”, 1. punktā nosaka, ka “[i]kvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību”, un 2. punktā — ka “[p]ubliskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības”.
- 124 Tātad tas, ka Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi var liegt personām tiesības uzturā lietot uztura bagātinātājus, kuri neatbilst minētajai direktīvai, nav uzskatāms par to privātās un ģimenes dzīves aizskārumu.
- 125 ECTK 1. protokola 1. pants ar virsrakstu “Īpašuma tiesību aizsardzība” paredz:

“Jebkurai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz sava īpašuma izmantošanu. Nevienam nedrīkst atņemt viņa īpašumu, izņemot, ja tas notiek publiskajās interesēs un apstākļos, kas noteikti ar likumu un atbilst vispārējiem starptautisko tiesību principiem.

Iepriekšminētie noteikumi neierobežo valsts tiesības pieņemt likumus, kādus tā uzskata par nepieciešamiem, lai kontrolētu īpašuma izmantošanu saskaņā ar vispārējām interesēm vai lai nodrošinātu nodokļu vai citu maksājumu vai sodu samaksu.”

- 126 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka tiesības uz īpašumu, ar ko ir saistīti iepriekšējā punktā paredzētie noteikumi, tāpat kā tiesības brīvi veikt saimniecisku darbību ir Kopienas tiesību vispārējie principi. Tomēr šie principi nav uztverami kā absolūtas prerogātas, bet gan ir jāņem vērā saistībā ar to funkciju sabiedrībā. Tāpēc var ierobežot tiesību uz īpašumu izmantošanu, kā arī tiesības brīvi veikt saimniecisku darbību, ar nosacījumu, ka šie ierobežojumi faktiski atbilst vispārējo interešu mērķim, ko cenšas sasniegt Kopiena, un attiecībā pret sasniedzamo mērķi nav nesamērīga un nepieņemama iejaukšanās, kas aizskartu pašu šādi garantēto tiesību būtību (skat. it īpaši 1989. gada 11. jūlija spriedumu lietā 265/87 *Schröder, Recueil*, 2237. lpp., 15. punkts, un 1998. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-200/96 *Metronome Musik, Recueil*, I-1953. lpp., 21. punkts).
- 127 Šajā gadījumā ir tiesa, ka aizliegums tirgot un laist Kopienas tirgū Direktīvai 2002/46 neatbilstošus uztura bagātinātājus var ierobežot šo preču ražotāju brīvu profesionālās darbības veikšanu.
- 128 Tomēr šāda pasākuma ieviešana neapstrīd tirgus dalībnieku īpašuma tiesības. Neviens ekonomikas dalībnieks nevar pasludināt īpašumtiesības uz kādu tirgus daļu pat tad, ja tā viņam bija brīdī pirms pasākuma, kas ietekmē šo tirgu, ieviešanas, jo šāda tirgus daļa ir tikai ekonomisks stāvoklis noteiktā brīdī, kas ir pakļauts neparedzamām apstākļu maiņām (1994. gada 5. oktobra spriedums lietā C-280/93, *Vācija/Padome, Recueil*, I-4973. lpp., 79. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Swedish Match*, 73. punkts). Tāpat uzņēmēji nevar atsaukties uz iegūtam tiesībām vai pat uz tiesisko palāvību uz to, ka tiek saglabāta pastāvošā situācija, kuru var grozīt ar Kopienas iestāžu lēmumiem, kas pieņemti izvērtēšanas pilnvaru ietvaros (skat. 1982. gada 28. oktobra spriedumu lietā 52/81, *Faust/Komisija, Recueil*, 3745. lpp., 27. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Swedish Match*, 73. punkts).

- 129 Kā jau teikts iepriekš, aizliegums, kas izriet no Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumiem, ir vērsti uz cilvēku veselības aizsardzību, kas ir vispārējo interešu mērķis. Taču nešķiet, ka šis aizlieguma pasākums nebūtu piemērots šim mērķim. Šādos apstākļos šķērsli saimnieciskās darbības brīvai veikšanai, par kādu ir uzskatāms šāda veida pasākums, no sasniedzamā mērķa viedokļa nevar analizēt kā tādu, kas pārmērīgi aizskar tiesības īstenot šo brīvību vai tiesības uz īpašumu.
- 130 Tātad Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši tāpēc, ka būtu pārkāpts LES 6. panta 2. punkts, lasot to kopā ar ECTK 8. pantu un minētās konvencijas protokola 1. pantu, pamattiesības uz īpašumu un tiesības veikt saimniecisko darbību.

Par jautājuma g) daļu

- 131 Jautājuma g) daļā iesniedzējtiesa vaicā, vai Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi ir spēkā neesoši EKL 253. pantā paredzētā pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpuma dēļ.
- 132 Prasītāji pamata prāvā lietā C-154/04 apgalvo, ka aizliegums, kurš izriet no šiem noteikumiem, nav pamatots, kas, viņuprāt, ir EKL 253. panta pārkāpums.

- 133 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai gan EKL 253. pantā prasītajā pamatojumā skaidri un nepārprotami ir jāatspoguļo Kopienas iestādes domu gaita, attiecīgā akta autoram tomēr netiek prasīts, lai tajā tiek norādīti visi vērā ņemamie tiesiskie un faktiskie elementi, kas ieinteresētajām personām ļautu uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un Tiesai — veikt kontroli (skat. it īpaši 1996. gada 29. februāra spriedumu lietā C-122/94 Komisija/Padome, *Recueil*, I-881. lpp., 29. punkts).
- 134 Pienākuma norādīt pamatojumu ievērošana turklāt ir jāvērtē ne tikai no attiecīgā akta redakcijas viedokļa, bet arī no tā konteksta, kā arī no attiecīgo jomu regulējošo juridisko normu kopuma viedokļa. Ja apstrīdētajā aktā parādās iestādes mērķa būtība, būtu nevajadzīgi prasīt īpašu pamatojumu katrai no tajā veiktajām tehniskajām izvēlēm (skat. it īpaši 2001. gada 5. jūlija spriedumu lietā C-100/99 Itālija/Padome un Komisija, *Recueil*, I-5217. lpp., 64. punkts).
- 135 Šajā gadījumā Direktīvas 2002/46 devītais apsvērums ļauj saprast, ka aizliegums attiecas uz tādiem vitamīniem un minerālvielām, kas parasti neatrodas uzturā un ko ar uzturu neuzņem.
- 136 Attiecībā uz pastāvošajiem vitamīniem un minerālvielām, uz kuriem attiecas aizlieguma pasākums, no Direktīvas 2002/46 desmitā un vienpadsmitā apsvēruma skaidri izriet, ka šāds pasākums ir saistīts ar šīs direktīvas piektajā apsvērumā izteikto vispārējo mērķi — nodrošināt augstu aizsardzības līmeni, ļaujot tirgot tikai preces, kas nav bīstamas cilvēku veselībai —, kas tajā izskaidrots ar to, ka minētās direktīvas pieņemšanas brīdī attiecīgās vielas vēl nebija novērtējusi Pārtikas zinātniskā komiteja, ievērojot drošuma un bioloģiskās pieejamības kritērijus, pamatojoties uz kuriem tika sastādīts šīs direktīvas II pielikumā iekļautais atļautais saraksts.

- 137 Tātad Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta noteikumi nav spēkā neesoši EKL 253. pantā paredzētā pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpuma dēļ.
- 138 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka, to izskatot, nav atklāts neviens elements, kas negatīvi ietekmētu Direktīvas 2002/46 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 139 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata prāvās šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

Izskatot uzdoto jautājumu, nav atklāts neviens elements, kas negatīvi ietekmētu Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 10. jūnija Direktīvas 2002/46/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz uztura bagātinātājiem 3. panta, 4. panta 1. punkta un 15. panta otrās daļas b) apakšpunkta spēkā esamību.

[Paraksti]